

พฤหัสบดีที่ 9 กันยายน พุทธศักราช 2547 ปีที่ 27 ฉบับที่ 9679 หน้า 2

เบื้องหลัง 'มะละกอ' จีเอ็มโอ สหรัฐ' เจ้าของสิทธิตัวจริง

Research Foundation Inc.) ตั้งขึ้นโดย มหาวิทยาลัย คอร์เนล สหรัฐอเมริกา สิทธิบัตรเหล่านี้เป็นสิทธิบัตรในตัวของมันเป็นส่วนประกอบในการตัดต่อพันธุกรรม เช่น ยีนมาร์กเกอร์ ยีนไปโมเตอร์ และ สิทธิบัตรอื่นๆ

มะละกอจีเอ็มโอที่ปลูกในประเทศไทยนั้น มีหลักฐานเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2547 หลังเดือนก่อนหน้าที่จะมีการเปิดไปการทดลองของมะละกอจีเอ็มโอ ออกไปจากสถานีวิจัยพืชสวนขอนแก่น สำนักงานสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา (US Patent & Trademark Office-USPTO) อนุมัติสิทธิบัตรใหม่ในมะละกอจีเอ็มโอ สิทธิบัตรนี้ครอบคลุมรูปแบบการสร้างดีเอ็นเอ (DNA construct) และวิธีการที่ใช้ในการทำให้ มะละกอดำรงต่อไวรัสใบด่างวงแหวน ในมะละกอจีเอ็มโอทุกชนิด จากข้อมูลของสำนักงานสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา สิทธิบัตรในทรัพย์สินทางปัญญานี้เป็นของบริษัทมูลนิธิวิจัยคอร์เนล (ดูในต่อมกรณ)

สำหรับประเทศไทย กรมวิชาการเกษตรจะต้องทำบันทึกความเข้าใจหรือเอ็มโอยู (MOU -Memorandum of Understanding) กับมหาวิทยาลัยคอร์เนลเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของมะละกอจีเอ็มโอนี้ อย่งไรก็ตาม รายละเอียดของสัญญาไม่เป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชน แม้ว่ากรมวิชาการเกษตรจะกล่าวอ้างว่าอยู่ในระหว่างร่างสัญญา แต่จากแฟ้มข้อมูลที่เป็นทางการ ได้พิจารณาแล้วพบข้อด่างหลายข้อแล้ว เมื่อเดือนสิงหาคม 2546 ในรายงานการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3 ของอาเซียน-โอเอสเอสไอ (ASEAN-International Life Sciences Institute) เรื่องการประเมินความเสี่ยงและความปลอดภัยของจีเอ็มโอที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตรกล่าวว่า มหาวิทยาลัยคอร์เนล

และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไทยได้เซ็นเอ็มโอยูกันแล้ว เมื่อใดที่ไทยปลูกมะละกอจีเอ็มโอเป็นการค้า จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียม

ในการดำเนินการจดสิทธิบัตรใหม่อันเป็นผลจากการทดลองปลูกมะละกอจีเอ็มโอ นั้น มีหลักฐานเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2547 หลังเดือนก่อนหน้าที่จะมีการเปิดไปการทดลองของมะละกอจีเอ็มโอ ออกไปจากสถานีวิจัยพืชสวนขอนแก่น สำนักงานสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา (US Patent & Trademark Office-USPTO) อนุมัติสิทธิบัตรใหม่ในมะละกอจีเอ็มโอ สิทธิบัตรนี้ครอบคลุมรูปแบบการสร้างดีเอ็นเอ (DNA construct) และวิธีการที่ใช้ในการทำให้ มะละกอดำรงต่อไวรัสใบด่างวงแหวน ในมะละกอจีเอ็มโอทุกชนิด จากข้อมูลของสำนักงานสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา สิทธิบัตรในทรัพย์สินทางปัญญานี้เป็นของบริษัทมูลนิธิวิจัยคอร์เนล (ดูในต่อมกรณ)

นอกจากนี้ ยังมีสิทธิบัตรอีก 2 สิทธิบัตรที่ ดร.เดนิส กอนซาเลส ยีนคำร้องขออนุมัติ และกำลังอยู่ระหว่างพิจารณาของสำนักงานสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา ดร.เดนิส ยีนคำร้องขอสิทธิบัตรนี้ไปเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2545 สำนักงานสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา ตีพิมพ์ใบคำร้องขอสิทธิบัตรทั้งสองสิทธิบัตรนี้ เมื่อวันที่ 11 กันยายน และ 30

ตุลาคม 2546 ตามลำดับ สิทธิบัตรทั้ง 2 สิทธิบัตรนี้สำคัญกว่าและครอบคลุมในวงกว้างกว่าสิทธิบัตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมะละกอจีเอ็มโอที่มีอยู่

สิทธิบัตรแรกที่ ดร.เดนิส ยีนคำร้องขอไปและกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณานั้น เป็นสิทธิบัตรที่มอบสิทธิให้ผู้ถือสิทธิบัตรเป็นเจ้าของยีนไปด่างวงแหวนทุกสายพันธุ์ที่ใช้ในการตัดต่อจีเอ็มโอทุกสายพันธุ์ในฮาวาย บราซิล จาเมกา เม็กซิโก เวเนซุเอลา และประเทศไทย สิทธิบัตรนี้อ้างสิทธิ 113 ข้อ เหนือยีนของไวรัสใบด่างวงแหวนในทุกๆ สาย และสิทธิในการใช้ยีนเหล่านั้นเพื่อการสร้างความต้านทานต่อไวรัสใบด่างวงแหวนให้กับมะละกอ รวมถึงสิทธิในการเป็นเจ้าของเซลล์มะละกอ ต้น มะละกอ และเมล็ดมะละกอที่มียีนเหล่านี้ อยู่ในสิทธิบัตรนี้ ยีนอ้างสิทธิเหนือเมล็ดพันธุ์มะละกอจีเอ็มโอ 21 ข้อด้วยกัน

ส่วนสิทธิบัตรอีกตัวหนึ่ง อ้างสิทธิ 20 ข้อ เหนือวิธีการและกระบวนการต่างๆ นานา ในการสร้างความต้านทานโรคของมะละกอโดยวิธีตัดต่อพันธุกรรม (จีเอ็มโอ) รวมถึงเซลล์ต้น และเมล็ดพันธุ์มะละกอจีเอ็มโอที่ถูกสร้างขึ้นมาด้วยวิธีการเหล่านี้

สิทธิบัตรที่กำลังอยู่ระหว่างการพิจารณาทั้งสองสิทธิบัตร อ้างสิทธิเหนือการจำแนกแยกแยะโปรตีนที่หุ้มไวรัส (Coat Protein) ของเชื้อไวรัสใบด่างวงแหวนในบราซิล จาเมกา เม็กซิโก

เวเนซุเอลา และประเทศไทย ในคำร้องขอสิทธิบัตรทั้งสองนี้ ระบุว่าข้อมูลทางพันธุกรรมโคดโปรตีนของไวรัสใบด่างวงแหวนของไทย เป็นสิ่งที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ ให้อภิปรายเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของ ดร.เดนิส กอนซาเลส และพวก

หากดูจากสิทธิบัตรใหม่ส่วนหนึ่งที่ตีพิมพ์ก่อนนี้ตีพิมพ์แล้วเมื่อเดือนมิถุนายน 2547 สามารถคาดการณ์ได้ว่าเมื่อสิทธิบัตร 2 ตัวหลังนี้ผ่านการพิจารณาและได้รับการอนุมัติโดย สำนักงานสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาทั้ง 2 สิทธิบัตรจะตกเป็นของบริษัทมูลนิธิวิจัยคอร์เนล

ความหมายของสิทธิบัตรเหล่านี้ก็คือ ผล ต้น หรือเมล็ดมะละกอใดๆ ก็ตามที่มียีนของมะละกอจีเอ็มโออยู่ จะไม่ใช่ของคนไทย หากแต่มีเจ้าของเป็นบริษัทในสหรัฐอเมริกา ข้อเท็จจริงนี้ทำให้เกิดปัญหาต่อเกษตรกรที่ไม่รู้ตัวว่าเมล็ดมะละกอที่ตนเองนำมาปลูกเป็นมะละกอจีเอ็มโอ หรือต้นมะละกอของคนถูกผสมเกสรข้ามพันธุ์กับมะละกอจีเอ็มโอ เนื่องจากมะละกอจีเอ็มโอไม่ได้เป็นหมัน ไม่ว่าจะมีผลผลิตออกมาที่รุ่นจะมียีนจีเอ็มโออยู่และทำให้ผู้ถือสิทธิบัตรมีอำนาจเป็นเจ้าของมะละกอรุ่นลูกหลานรุ่นหลานไปด้วย